

Nimi		Punktid
Kool, klass	Õpetaja nimi	
		100p/

Täidetakse trükitähtedega

**AJALOO OLÜMPIAAD
KOOLIVOOR
GÜMNAASIUM
15. jaanuar 2008**

19. sajandi rahvuslik liikumine Euroopas ja Eestis

1. Ärkamisaja kõned ja kõnemehed.

5 p

/--/Minu nõu on siin täna Eestirahva valguse-, pimeduse- ja koiduaeast rääkida. Aga et minu sõnad ühest eesti südamest tulevad ja ka jälle eesti südamesse peavad tungima, siis palun kohe ete, mite imeks panna, kui siin mõne asja peale tõise silmaga vaatame, kui seda seiemaani on tehtud./--/

1.1. Valige sobiv vastus ja tähistage see ristikesega. 2 p Kelle kõne katkega on tegemist?

J. Hurt	
J. V. Jannsen	
C. R. Jakobson	

Kus kõne peeti?

Tartus Vanemuise seltsis	
Tallinnas Estonia seltsis	
Pärnu Endla teatris	

1.2. Millist ajaloolist perioodi pidas autor silmas? Leidke valikust sobivaim ja ühendage joonega. 3 p

valguseaeg		vana hea Rootsi aeg
pimeduseaeg		aeg enne muistset vabadusvõitlust
koiduaeg		Saksa mõisnike valitsemise aeg
		iseseisva riigi aeg
		saabuvat reformideaega tsaari valitsemise all

2. Rahvusliku liikumise tekkeks Eestis oli vaja teatud eeldusi majanduse, ühiskondliku elu, kultuuri jmt valdkondades. Nimetage kolm eeldust. 3 p

3 p

Majandus.....

	2
--	---

Poliitika

Kultuur

3. Tooge näiteid, kuidas mõisnikkond ja sakslastest kirikuõpetajad 4 p

takistasid rahvuslikku liikumist, kultuuri- ja hariduselu edendamist 19. sajandil (2 p)

1)

4 p

	3
--	---

2)

toetasid eesti kultuuri- ja hariduselu edendamist 19. sajandil (2 p)

1).....

2)

4. Kuidas on Eesti kultuurilooga seotud J. Cimze seminar? Tähistage õige/õiged märgiga + ja vale/valed märgiga –. 2 p

2 p

	+/-
Noor-Eesti keskus.	
Rahvusliku liikumise liidrite vaadete kujunemisel määrava tähtsusega.	
Rahvuseeposte „Kalevipoeg” ja „Läčplesis” trükikoht.	
Jakob Hurt oli seal lühiajaliselt õpetajaks.	

	4
--	---

5. Millal toimus sündmus? Valige loendist õige aastaarv. Mõni aastaarv võib sobida mitmesse kohta, mõni võib üle jääda. 10 p

1857, 1864, 1865, 1867, 1869, 1870, 1872, 1878, 1884, 1902

Alustas ilmumist „Pärnu Postimees”	
Esimene üldlaulupidu	
Hakati välja andma „Kalevipoega”	
Palvekirjade aktsioon	
Eesti Kirjameeste Seltsi asutamine	
Ilmuma hakkas „Sakala”	
Sini-must-valge EÜSi lipu sisseõnnistamine	
Eesti Laenu- ja Hoiuühisuse loomine	
Vanemuise seltsi asutamine	
Vanemuises mängiti L.Koidula näidendit „Saaremaa onupoega”	

10 p

5

6. Laulupidu. 4 p

4 p

6

6.1. Tabelis on valik 19. sajandi lõpu laulupidudel eesti keeles lauldud lauludest. Milliseid neist lauldi esimesel laulupeol? Tähistage need märgiga + ja ülejäänud -.

"Mu isamaa on minu arm"	
"Eesti vennad, laulgem rõõmsast"	
"Laulupidu marss"	
"Eestimaa laul"	
"Mu isamaa, mu õnn ja rõõm"	
"Sind surmani"	
"Õitse ja haljenda, eestlaste maa"	

6.2. Kes oli see eestlasest helilooja, kelle laule esimesel laulupeol esitati (perekonnanimi) ?

18 p

7

7. Rahvusliku liikumise tegelased. 18 p

Fotodel on rahvusliku liikumise juhid. Kandke vastavasse lahtrisse õige ees- ja perekonnanimi.

Leidke loetelust liidriga seotud tegevused. Kandke vastav number lahtrisse.

<p>1. Otepääl kirikuõpetaja</p> <p>2. „Eesti Postimehe” toimetaja</p> <p>3. Esimese laulupeo peaorganisaator</p> <p>4. Keeleteadlane</p> <p>5. „Kolm isamaa kõnet” autor</p>	<p>Nimi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Tegevus</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
<p>6. Kooliõpikute sh aabitsa autor</p> <p>7. „Pildid isamaa sündinud asjust”</p> <p>8. „Pärnu Postimehe” asutaja</p> <p>9. Pärnu Põllumeeste Seltsi juht</p> <p>10. Rahvaluule kogumise algataja</p>	<p>Nimi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Tegevus</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	
<p>11. Vanemuise seltsi looja</p> <p>12. Kurgja talu pärisperemees</p>	<p>Nimi</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>Tegevus</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	

8. Rahvuslikul ärkamisajal toimus suuremaid ettevõtmisi erinevates paikades. Mis üritused on seotud just nende linnade või piirkondadega? Nimetage üks oluline ettevõtmine ja põhjendage oma valikut. 10 p

a) Tartu/Tartumaa

.....

10 p

8

.....
b) Otepää

.....
.....

c) Viljandi/Viljandimaa

.....
.....

d) Pärnu/Pärnumaa

.....
.....

e) Peterburg

.....
.....

9. Milliste oluliste tegude või otsustega on Eesti ajalukku jäänud ärkamisajal loodud seltsid? Nimetage iga seltsi puhul kaks olulist tegevust. 6 p

Eesti Kirjameeste Selts

6 p
 9

a)

b)

Eesti Üliõpilaste Selts

a)

b)

Vanemuise laulu- ja mänguselts

a)

b)

10. Venestuse ajal Eesti ajalugu koolides ei õpetatud. Laste ajalooteadmiste kujundajatena oli oluline roll E. Bornhöhe, C. R. Jakobsoni ja J. Hurda teostel. Selgitage, miks. 3 p

E. Bornhöhe

3 p
 10

C. R. Jakobson

.....

J. Hurt.....
.....

**11. Kuidas venestus pidurdab kultuuri ja hariduse arengut Baltimaades?
Õiged väited tähistage märgiga + ning valed – . 10 p**

10 p
 11

	+/-
Eesti koolides olid kõik tunnid vene keeles	
Kõik talupojad pidid astuma vene õigeusku	
Saksa mõisnike järeltulijaid ei võeta riigiametitesse	
Kooliõpetajad pidid Eestis oskama vane keelt	
Venestuse sümbolina ehitati Tallinna Nevski katedraal	
Leedus suleti gümnaasiume ja katoliiklikke kirikuid	
Alustati Leedu koloniseerimist juutide ja volgasakslastega.	
Unitaariigi nõrgestamiseks tühistas Aleksander III kõik Baltikumi erioigused	
Tartu Ülikoolis taastati venekeelne õpetus	
Ametnikke hakati valima vene keele oskuse ja tsaarivõimule ustavuse põhjal	

12. Esitage 19. saj Saksamaal toimunud rahvusliku liikumise peamised põhjused. 2 p

- a) 2 p
.....
.....
.....
- b)
.....
.....

13. Võrrelge rahvusliku liikumise kulgu Saksamaal ja Eestis. Nimetage 2 sarnasust ja üks erinevus ning tooge mõlema riigi kohta konkreetne näide. 9 p

I sarnasus 9 p
.....
Eestis
.....
Saksamaal
6

.....
II sarnasus

.....
Eestis

.....
Saksamaal

.....
Erinevus:

.....
Eestis

Saksamaal.....
.....

14. 1817. a tähistasid Jena üliõpilased Saksamaa ajaloo kahte olulist sündmust. Milliseid? Selgitage, miks olid antud sündmused saksa rahva eneseteadvuse jaoks niivõrd olulised? 4 p

Sündmus:

4 p

14

.....
Põhjendus:

.....
Sündmus.....

.....
Põhjendus:

15. Leidke üles tõesed väited. Tähistage need + ja valed väited märgiga -. 10 p

Esimene saksa üldlaulupidu peeti Berliinis.	
Wartburgi lossi juures toimunud tõrvikutega rongkäigu järel visati reaktsiooni sümbolitena tulle kaprali kepp, luterlik katekismus ja Habsburgide vapp.	
Eriline osa rahvuslikul liikumise algaegadel oli võimlemisel.	
Püha Liidu ettekirjutusena suleti Jena ülikool.	
Esimese katse Saksa Liidu taastamiseks 19. saj keskel tegi Preisimaa	

10 p

15

Saksa hümnid autor on F. J Haydn.	
Saksa Rahvusliidust kujunes esimene ülesaksamaaline partei.	
Hambachi koosolekul (festil) 1832. a oli peanõudeks Saksa riigi loomine.	
Jenas tõusid just kultuuritegelased 19. saj alul kõrgetesse riigiametitesse.	
Saksa rahvas oli 19. saj alul killustatud 60 riigikese vahel.	
Rahvusliku liikumise vaimseks ideoloogiks Saksamaal oli Immanuel Kant.	
Saksa rahvusvärvid olid 19. saj lõpul sinine-kollane-must.	

